

CONTROLEPROTOCOL EN NORMENKADER 2020

Wat willen we bereiken ?

Dit controleprotocol heeft als doel nadere aanwijzingen te geven aan de accountant over de reikwijdte van de accountantscontrole, de daarvoor geldende normstellingen en de daarbij verder te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties voor de controle van de jaarrekening van de gemeente Drimmelen.

Wat gaan we daarvoor doen ?

Algemene uitgangspunten voor de controle (getrouwheid en rechtmatigheid)

Zoals in artikel 213 van de Gemeentewet is omschreven zal de controle van de jaarstukken gericht zijn op het geven van een oordeel over:

- Het getrouwe beeld van de in de jaarrekening gepresenteerde baten en lasten en de grootte en samenstelling van het vermogen;
- Het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten en balansmutaties;
- Het in overeenstemming zijn van de door het college opgestelde jaarrekening met de te stellen regels bedoeld in artikel 186 Gemeentewet;
- De verenigbaarheid van het jaarverslag en de jaarrekening;
- De bijlage van de jaarrekening met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen, bedoeld in artikel 58a van het Besluit Begroting en Verantwoording (SiSa-bijlage).

Te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties

De accountant accepteert in de controle bepaalde toleranties en richt de controle daarop in. De accountant controleert niet elke financiële handeling en niet ieder document, maar richt de controle dusdanig in dat voldoende zekerheid wordt verkregen over het getrouwe beeld van de jaarrekening en de rechtmatigheid van de verantwoorde baten en lasten en balansmutaties en financiële beheershandelingen. De accountant richt de controle in op het ontdekken van belangrijke fouten en baseert zich daarbij op een risicoanalyse, vastgestelde toleranties, statistische deelwaarnemingen en extrapolaties.

De *goedkeuringstolerantie* is het bedrag dat de som van fouten in de jaarrekening of onzekerheden in de controle aangeeft, die in een jaarrekening maximaal mogen voorkomen, zonder dat de bruikbaarheid van de jaarrekening voor de oordeelsvorming door de gebruikers kan worden beïnvloed. De goedkeuringstolerantie is bepalend voor de oordeelsvorming door de accountant, de strekking van de af te geven controleverklaring.

De *rapporteringstolerantie* is een bedrag dat gelijk is aan of lager is dan de bedragen voortvloeiend uit de goedkeuringstolerantie. Bij overschrijding van dit bedrag vindt rapportering plaats in het verslag van bevindingen van de accountant. Een lagere rapporteringstolerantie leidt in beginsel niet tot aanvullende controlewerkzaamheden, maar wel tot een uitgebreidere rapportage van bevindingen.

Kadernota rechtmatigheid

De Commissie BBV brengt normaliter jaarlijks een kadernota rechtmatigheid uit. Via deze kadernota geeft de Commissie BBV haar visie over de invulling van het begrip rechtmatigheid in de controleverklaring van de decentrale overheden.

In 2019 heeft de Commissie geen nieuwe kadernota uitgebracht. En met het oog op de rechtmatigheidsverantwoording die colleges vanaf de jaarstukken 2021 moeten gaan doen heeft de Commissie ook in 2020 geen nieuwe kadernota opgesteld. Naar verluidt¹ zal de Commissie in het Voorjaar van 2021 een "Notitie Rechtmatigheidsverantwoording" uit gaan brengen.

Al met al geldt dus nog steeds de kadernota rechtmatigheid die de Commissie BBV op 31 oktober 2018 heeft uitgebracht.

Besluit accountantscontrole decentrale overheden en toleranties

In het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) zijn minimumeisen voor de in de controle te hanteren goedkeuringstoleranties voorgeschreven. De goedkeuringstolerantie wordt berekend als een percentage van de totale lasten van de gemeente. Voor de goedkeuringstoleranties volgt de raad de volgende wettelijke minimumeisen:

Goedkeuringstoleranties	Goedkeurend	Beperking	Oordeelonthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	≤ 1%	> 1% < 3%	-	≥ 3%
Onzekerheden in de jaarrekening (% lasten)	≤ 3%	> 3% < 10%	≥ 10%	-

Ter illustratie: Op basis van de begroting 2021 van de gemeente Drimmelen betekenen bovengenoemde percentages dat een totaalbedrag aan fouten van circa € 570.000 en een totaal van onzekerheden van circa € 1.700.000 de goedkeurende strekking van de controleverklaring niet zullen aantasten.

In haar vergadering van 25 juni 2020 heeft de gemeenteraad ingestemd met 3% als bovengrens voor onzekerheden in de jaarrekening 2020.

De minimumeisen voor de rapporteringstoleranties zijn eveneens in het BADO vastgelegd:

1. De bedragen voor de rapporteringstoleranties die de accountant hanteert ten behoeve van de rapportering in het verslag van bevindingen zijn de bedragen die voortvloeien uit de goedkeuringstoleranties.
2. De raad kan de accountant bedragen voor de rapporteringstoleranties voorschrijven die lager zijn dan de bedragen die voortvloeien uit de goedkeuringstoleranties.
3. Indien de accountant kwalitatieve gebreken van noemenswaardig belang constateert, meldt hij deze in het verslag van bevindingen, ook indien deze gebreken niet leiden tot het onthouden van een goedkeurende accountantsverklaring.
4. In het verslag van bevindingen van de accountant wordt per specifieke uitkering gerapporteerd met een rapporteringstolerantie gebaseerd op de lasten van de specifieke uitkering in het verantwoordingsjaar of, bij meerjarige financiële afrekening op basis van

¹ Bron: mail Q-Concepts Accountancy b.v. van 6 november 2020

prestatieafspraken, gebaseerd op het totale voorschot per specifieke uitkering, in alle gevallen met een ondergrens van te melden bevindingen van:

- a. € 12.500 indien de lasten kleiner dan of gelijk aan € 125.000 zijn;
- b. 10% indien de lasten groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 zijn;
- c. € 125.000 indien de lasten groter dan € 1.000.000 zijn.

Zoals gezegd kan de raad ervoor kiezen om de accountant rapporteringstoleranties op te leggen die lager zijn, echter hiertoe is geen reden/noodzaak aanwezig.

Normenkader

Rechtmatig moet ook worden uitgelegd als in overeenstemming met de geldende interne en externe wet- en regelgeving voor zover het financiële consequenties heeft.

Om vast te stellen welke externe en interne wet- en regelgeving door de accountant moet worden betrokken bij de uitvoering van de rechtmatigheidscontrole als onderdeel van de accountantscontrole wordt jaarlijks het zogenaamde normenkader rechtmatigheid vastgesteld. In dit normenkader worden naast de algemeen na te leven wettelijke normen op het gebied van rechtmatigheid ook specifieke normen vastgelegd.

De algemene normen zijn vastgelegd in "het besluit Accountantscontrole Provincie en Gemeente" en algemeen geldende wetgeving. De specifieke normen betreffen vooral de vastgestelde verordeningen en specifieke regelingen. De belangrijkste aanpassingen van het normenkader betreffen de actualisering van de door de gemeenteraad/college vastgestelde verordeningen, besluiten en regelingen. Tevens betreft het mutaties in de landelijke wet- en regelgeving. Het normenkader voor 2020 is opgenomen in de bijlage. De mutaties t.o.v. het normenkader 2019 zijn in rood aangegeven.

Toetsingscriteria

Het begrip rechtmatigheid kan worden ontleed in negen rechtmatigheidscriteria. In het kader van de *getrouwheid* wordt al aandacht besteed aan de eerste zes criteria:

1. calculatiecriterium;
2. valuteringscriterium;
3. adresseringscriterium;
4. volledigheidscriterium;
5. aanvaardbaarheidscriterium;
6. leveringscriterium.

Voor de oordeelsvorming over de *rechtmatigheid* van het financieel beheer zijn daar de volgende drie criteria bijgekomen:

1. voorwaardencriterium;
2. begrotingscriterium;
3. misbruik en oneigenlijk gebruik criterium.

Van deze laatste drie criteria wordt hierna kort aangegeven wat ermee wordt bedoeld en hoe hier mee omgegaan moet worden.

Voorwaardencriterium

Besteding en inning van gelden door een gemeente is aan bepaalde voorwaarden verbonden waarop door de accountant kan worden getoetst. Deze voorwaarden liggen vast in wetten en regels van hogere overheden en de (eigen) gemeentelijke regelgeving. De gestelde voorwaarden hebben in het algemeen betrekking op:

- de omschrijving van de doelgroep respectievelijk het project;
- de heffings- en/of declaratiegrondslag;
- normbedragen (denk aan hoogte en duur);
- de bevoegdheden;
- het voeren van een administratie;
- het verkrijgen en bewaren van bewijsstukken;
- aan te houden termijnen besluitvorming, betaling, declaratie e.d.

Begrotingscriterium

Uitgangspunt bij het begrotingscriterium is dat de afwijkingen in de jaarrekening ten opzichte van de begroting (na wijziging) goed herkenbaar dienen te worden opgenomen en toegelicht. Niet alle afwijkingen zijn echter fouten in de zin van de rechtmatigheidscontrole. Uitgaven waarbij het college heeft gehandeld binnen het door de raad gestelde beleid, zijn in principe niet strijdig met het budgetrecht. Wel dient het college tijdig overschrijdingen toe te lichten, begrotingswijzigingen voor te stellen of aanvullende verklaringen te geven. De accountant zal vervolgens vaststellen of de afwijkingen al of niet (on-) rechtmatig zijn.

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium (M&O-criterium)

Dit criterium spitst zich toe op de toetsing van de juistheid en volledigheid van de gegevens die door belanghebbenden, waaronder de gemeente zelf, verstrekt moeten worden om het voldoen aan voorwaarden aan te tonen ter voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik.

Onder misbruik wordt verstaan:

Het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheidssubsidies of –uitkeringen te verkrijgen of niet dan wel een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen.

Onder oneigenlijk gebruik wordt verstaan:

Het door het aangaan van rechtshandelingen, al dan niet gecombineerd met feitelijke handelingen, verkrijgen van overheidsbijdragen of het niet dan wel tot een te laag bedrag betalen van heffingen aan de overheid, in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking daarvan.

Misbruik kan gelijkgesteld worden met fraude, omdat er bewust onrechtmatig of onwettig gehandeld wordt om daar voordeel uit te behalen. Daarentegen is oneigenlijk gebruik niet onrechtmatig. In feite wordt hier gehandeld in overeenstemming met de wet- en regelgeving, echter met een ander doel dan met de wet- regelgeving wordt beoogd. Bij een getrouwe vastlegging van oneigenlijk gebruikte middelen is dus geen sprake van onrechtmatigheid.

Bijlage – Normenkader 2020

NORMENKADER 2020 (CONCEPT)

Progr.	Thema	Wetgeving extern	Regelgeving intern	Vastgesteld	Relevante bepalingen
1. Burger en bestuur					
	ALGEMEEN	Algemene wet bestuursrecht Aanbestedingswet 2012 Gids proportionaliteit 2016 Aanbestedingsreglement Werken 2016 Wet gemeenschappelijke regelingen Gemeentewet			titel 2 volledig volledig hoofdstuk 8 de begroting en de jaarrekening paragraaf 2
	DIENSTVERLENING	Besluit paspoortgelden Besluit burgerlijke stand Wet rechten burgerlijke stand Algemene Verordening Gegevensbescherming Wet Basisregistratie Personen	Legesverordening 2020 en bijbehorende tarieventabel	Raad 12.12.2019	art 2, 5, 7 volledig volledig volledig volledig
	DORPSGERICHT WERKEN		Samen aan de Slag	Raad 26.02.2015	volledig
	OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID	Wet Veiligheidsregio's Noodverordeningen veiligheidsregio ivm Covid19 Arbeidsomstandighedenwet Bommenregeling Wet op de Lijkbezorging Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen	Legesverordening 2020 en bijbehorende tarieventabel Beleidsnota aanpak woonoverlast Beleidsregels art. 13B Opiumwet Beleidsregels bestuursdwang bij gedwongen ontruiming	Raad 12.12.2019 Doorlopend College 21.8.2018 Bgm 6.7.2020 College 17.12.2019	55 + 56 + 64 34 lid 4 volledig volledig AWB afdeling 5.3.1. volledig volledig volledig
	BESTUURSONDERSTEUNING	Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA) Rechtspositie besluit burgemeester, wethouders, raads- en commissieleden	Verordening rechtspositie wethouders, raads- en burgerleden 2018 gemeente Drimmelen Gedragscode voor bestuurders	Raad 28.06.2018 Raad 14.12.2006	volledig volledig volledig
2. Openbare ruimte					
	GROEN		Beheersverordening Algemene begraafplaats Leeuwerikstraat 2011 Verordening Lijkbezorgingsrechten 2017	Raad 16.12.2010 Raad 08.12.2017	art 15 Artikel 4 t/m 10
	WATER		Tarieventabel Lijkbezorgingsrechten 2020	Raad 12.12.2019	volledig
	WEGEN		Verordening rioolheffing 2020	Raad 12.12.2019	volledig
			Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren	Raad 09.03.2017	volledig
3. Ruimte, wonen en economie					
	RUIJTE	Monumentenwet	Subsidievergoeding restauratie gemeentelijke monumenten 2010	Raad 27.1.2011	volledig
		Wet op de Ruimtelijke Ordening	Procedureverordening voor advisering tegemoetkoming in planschade	6.11.2008	volledig
		Besluit op de Ruimtelijke Ordening Bouwbesluit 2012	Welstandsnota 2015 Archeologieverordening	Raad 8.10.2015 Raad 21.03.2013	volledig volledig volledig
		Omgevingswet	Legesverordening 2020 en bijbehorende tarieventabel	Raad 12.12.2019	Titel 2

NORMENKADER 2020 (CONCEPT)					
Progr.	Thema	Wetgeving extern	Regelgeving intern	Vastgesteld	Relevante bepalingen
3. Ruimte, wonen en economie					
	WONEN	Wet Kenbaarheid Publiekrechtelijke Beperkingen onroerende zaken	Exploitatieverordening 1997	Raad 27.2.1997	art. 2, 3, 4, 5 en 9
			Beleidsnota Reststroken gemeentegrond 2016	30.6.2016	volledig
			Nota Grondbeleid 2016-2020	Raad 28.1.2016	volledig
			Nota Kostenverhaal 2019 - 2023	Raad 15.11.2018	volledig
			Nota Woningbouwprogramma 2019-2024	Raad 09.04.2019	volledig
		Huisvestingswet 2014	Verordening Starterslening Gemeente Drimmelen 2018	Raad 06.07.2017	volledig
		Uitvoeringswet Huurprijzenwet Woonruimte	Woonvisie 2017-2021	Raad 09.03.2017	volledig
		Wijzigingswet Huurprijzenwet Woonruimte			
		Wet op de huurtoeslag			
			Huisvestingsverordening standplaatsen van woonwagens 2012	Raad 19.4.2012	volledig
		Leegstandwet	Beleid-Logies (tijdelijke) werknemers 2016 Beleid logies/huisvesting arbeidsmigranten (herzien 2020)	Raad 25.06.2020	volledig
		Gemeentewet	Verordening Blijverslening gemeente Drimmelen	Raad 09.03.2017	volledig
		Woningwet	Bouwverordening 2016	Raad 10.11.2016	volledig
		Wijzigingswet woningwet			
	DUURZAAMHEID		Aanvulling op de Structuurvisie 2033	Raad 25.06.2020	volledig
			Afvalstoffenverordening gemeente Drimmelen 2016	Raad 4.12.2015	volledig
			Verordening afvalstoffenheffing 2020	Raad 12.12.2019	volledig
			Beleidsplan Inzameling huishoudelijke afvalstoffen(24-03-2016)	Raad 24.03.2016	volledig
		Wet voortgang energietransitie			
		Wet Milieubeheer	Verordening Duurzaamheidslening Gemeente Drimmelen	Raad 14.12.2017	volledig
		Wet algemene bepalingen omgevingsrecht			
	LEEFOMGEVING		Welstandsnota 2015	Raad 8.10.2015	volledig
			Reclamenota 2014	Raad 29.01.2015	volledig
	VERSTERKEN TOERISME EN RECREATIE		Havenverordening 2018	Raad 28.6.2018	volledig
	WATERRECREATIE		Verordening havengeld 2005 voor de haven te Lage Zwaluwe	Raad 28.10.2004	volledig
			Tariefregeling Jachthaven Terheijden 2014	Raad 24.04.2014	volledig
	VERSTERKEN ECONOMISCHE STRUCTUUR		Verordening Haven- en kadegelden 2005 voor de gemeentehaven te Drimmelen	Raad 28.10.2004	volledig
			Verordening marktgelden 2015	Raad 11.12.2014	volledig
		Wet op de Kansspelen, Speelautomatenbesluit en Gemeentewet	Verordening speelautomaten(hallen) 2017	Raad 14.09.2017	volledig
		Winkeltijdenwet	Verordening winkeltijden	Raad 06.04.2017	volledig
4. Sociaal Domein					
	ALGEMEEN		Algemene Subsidieverordening Drimmelen	Raad 11.5.2017	volledig
			Nota subsidiebeleid vrijwilligersorganisaties Drimmelen	Raad 22.12.2011	volledig
	OPGROEIEN EN OPVOEDEN	Wet Primair Onderwijs	Huisvestingsverordening Onderwijs 2015	Raad 11.12.2014	Bijlage IV Art. 7.4, 14.1, 16.2, 16.5, 17, 18.t/m3, 20.2, 21.1, 23.
		Wet Voortgezet Onderwijs			
		RMC-wetgeving			
		Wet Educatie en Beroep			
		Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Leerplichtwet			
		Regelingen leerlingenvervoer	Verordening leerlingenvervoer gemeente Drimmelen	Raad 26.6.2014	volledig
		Jeugdwet	Verordening jeugdhulp gemeente Drimmelen 2020	Raad 5.3.2020	volledig
		Wet Maatschappelijke Ondersteuning			
		Wet Kinderopvang	Verordening wet kinderopvang	Raad 27.1.2005	volledig

NORMENKADER 2020 (CONCEPT)					
Progr.	Thema	Wetgeving extern	Regelgeving intern	Vastgesteld	Relevante bepalingen
4. Sociaal Domein					
	ZORG VOOR KWETSBARE BURGERS	Wet Maatschappelijke Ondersteuning Tijdelijke Wet Ambulancevervoer Wet Publieke Gezondheid	Verordening Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 gemeente Drimmelen 2020	Raad 30.1.2020	volledig
	WERK EN INKOMEN	Participatiewet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers en Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 Wet sociale Werkvoorziening Wet gemeentelijke Schuldhulpverlening	Verordening Handhaving Sociale Zekerheid Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive Participatiewet 2015 Uitvoeringsbesluit re-integratie Participatiewet 2017 Verordening individuele inkomensvoorziening Participatiewet 2015 Verordening cliëntenparticipatie sociale zekerheid Verordening tegenprestatie sociale zekerheid 2015 Verordening individuele studietoelage Participatiewet 2015 Verordening afstemming sociale zekerheid 2015 Verordening reïntegratie Participatiewet 2015 Wijzigingsverordening sociale zekerheid 2017 Beleid- en uitvoeringsplan minima en schuldhulpverlening 2019 - 2022	Raad 11.12.2014 Raad 11.12.2014 B&W 11.07.2017 Raad 11.5.2017 Raad 11.5.2017 Raad 11.12.2014 Raad 11.5.2017 Raad 11.12.2014 Raad 11.5.2017 Raad 11.5.2017 Raad 11.04.2019	volledig volledig volledig volledig volledig volledig volledig volledig volledig volledig volledig
	ALGEMEEN		Algemene Subsidieverordening Drimmelen	Raad 11.5.2017	volledig
	KUNST EN CULTUUR	Mediawet			
	SPORT EN BEWEGEN	Wet Maatschappelijke Ondersteuning Wet Hygiëne en Veiligheid voor Bad- en	Beleidsregel Tarieven sportaccommodaties Drimmelen Nota subsidiebeleid vrijwilligersorganisaties Drimmelen	Raad 24.1.2002 Raad 1.2.2007 Raad 22.12.2011	volledig volledig
Algemene dekkingsmiddelen					
	ALGEMEEN	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) Financiële Verhoudingswet (Fv) Wet op het BTW compensatiefonds Besluit Accountantscontrole provincies en gemeenten	Financiële verordening gemeente Drimmelen (art. 212) Controleverordening gemeente Drimmelen (art. 213) Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeente Drimmelen (art. 213a) Nota waarderen en afschrijven	Raad 12.10.2017 Raad 08.12.2016 Raad 26.03.2009 Raad 02.02.2017	volledig volledig, m.u.v. art 6.1 volledig volledig
	FINANCIERING	Wet financiering decentrale overheden Wet HOF	Treasurystatuut	Raad 12.10.2017	volledig
	PLAATSELIJKE BELASTINGEN	Wet waardering onroerende zaken Bijdrage van het Rijk in de kosten wet WOZ	Precarioverordening Verordening precariobelasting 2020 Verordening onroerende zaakbelastingen 2020 Legesverordening 2020 en bijbehorende tarieventabel Verordening op de heffing en invordering van watertoeristenbelasting 2016 Verordening op de heffing en invordering van landtoeristenbelasting 2016	Raad 16.12.2010 Raad 12.12.2019 Raad 12.12.2019 Raad 12.12.2019 Raad 10.12.2015 Raad 10.12.2015	Art. 5, 6, 9 en 11 volledig Art. 1 t/m 5 en 9 volledig volledig volledig

NORMENKADER 2020 (CONCEPT)					
Progr.	Thema	Wetgeving extern	Regelgeving intern	Vastgesteld	Relevante bepalingen
Algemene dekkingsmiddelen					
	MUTATIE RESERVES		Nota reserves en voorzieningen	Raad 12.10.2017	volledig
Bedrijfsvoering					
	SALARISKOSTEN	CAO gemeenten Pensioenreglement ABP			
	PERSONEEL EN ORGANISATIE	CAO gemeenten Wet op de loonbelasting Reisregeling Binnenland Arbeidsomstandighedenwet	Verordening rechtspositie wethouders, raads- en burgerleden 2019 gemeente Drimmelen Besluit vaststelling arbeidsvoorwaarden griffie	Raad 04.07.2019 Raad 18.09.2014	volledig volledig
	ARCHIEFBEHEER	Archiefwet 1995, Archiefbesluit	Personeelshandboek gemeente Drimmelen Archiefverordening 2018 Beheerregeling informatiebeheer 2017	N.v.t. Raad 15.10.2018 Raad 16.10.2017	volledig volledig
Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en gemeenten					
	BALANS	Notitie Geprognosticeerde balans november 2018 Notitie Materiële vaste activa januari 2020 Notitie Reserves en voorzieningen Hoofdpijnen notitie resultaatstemmen maart 2007 Notitie Gebeurtenissen na balansdatum maart 2018			
	EXPLOITATIE	Notitie Hoofdpijnen BBV februari 2020 Notitie Structurele en incidentele baten en lasten augustus 2018 Notitie Rente juli 2018 Notitie Overhead juli 2016			
	SPECIALS	Notitie Grondbeleid in begroting en jaarverslaggeving juli 2019 Notitie Riolerings november 2014 Notitie Rechtmatigheidsverantwoording januari 2020 Kadernota Rechtmatigheid oktober 2018 Notitie Verbonden Partijen oktober 2016 Notitie Meerjarig financieel inzicht voor de raad september 2020			